

ОРМАН ҚОРЫНЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАҒДАЙЫ

Ахмет А.

Болат І.

Малгаждар А.

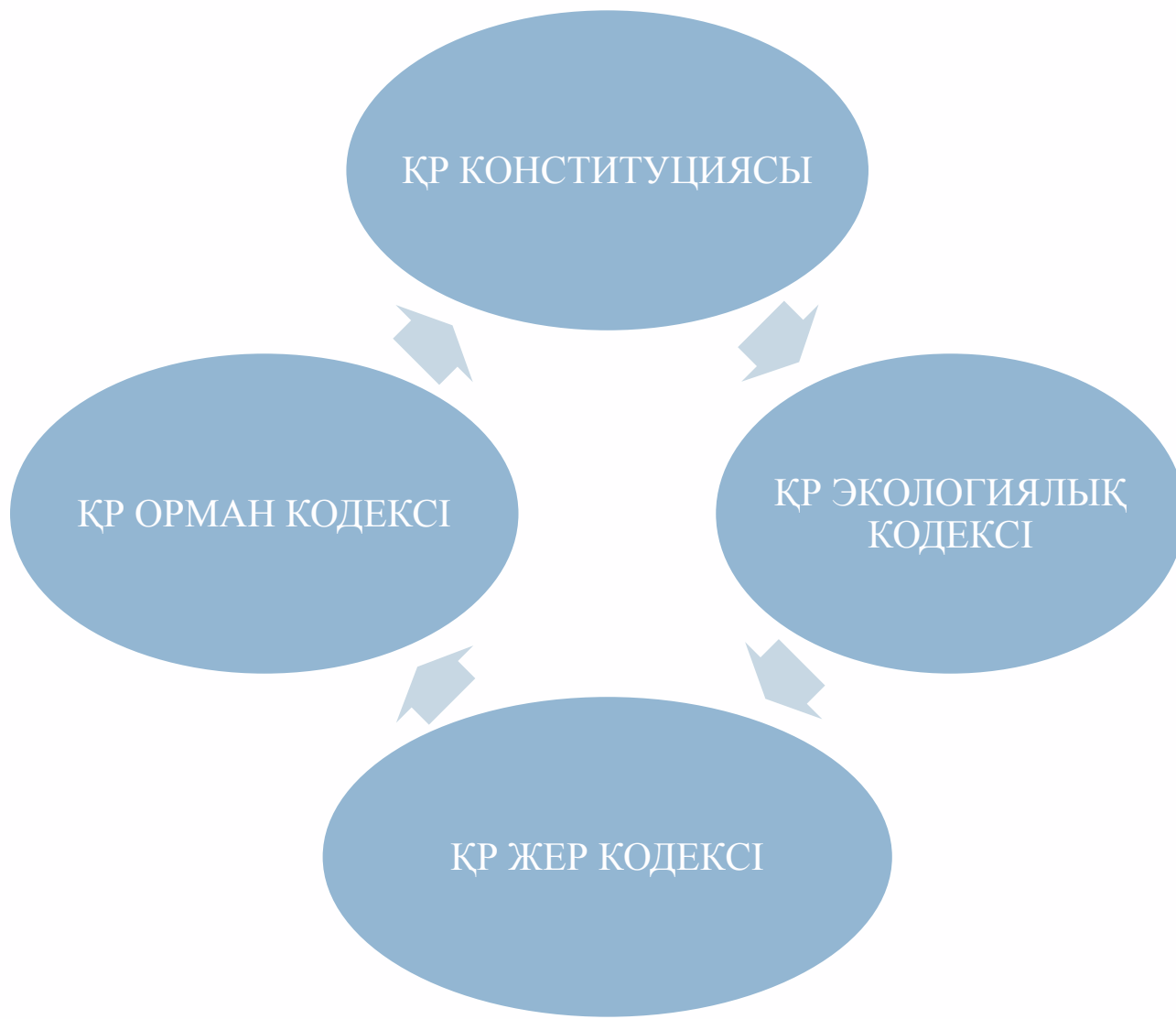
Мұратова А.

Хамза Д.

Шағырбай Қ.

Шалқарова А.

ОРМАН ҚОРЫНЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАҒДАЙТЫН РЕТТЕЙТІН НОРМАТИВТІК ҚҰҚЫҚТЫҚ АКТІЛЕР

ОРМАН ҚОРЫ ДЕГЕНІМІЗ НЕ?

Қазақстан Республикасының аумағындағы барлық орман, сондай-ақ орман өсімдіктері өспеген, бірақ орман шаруашылығының қажеттеріне арналған орман қоры жерлері Қазақстан Республикасының **орман қорын** құрайды.

Орман қорының жері мемлекеттік және жекеше орман қоры жерінен тұрады. Мемлекеттік орман қоры *мемлекеттік меншікке*, ал жекеше орман қорын иелену, пайдалану және билік ету құқығы *жекеше орман иеленушілерге* тиесілі болады.

Мемлекеттік орман иеленуші

Құқықтары

- Мемлекеттік орман қоры учаскелерін пайдалану;
- Нәтижесінде өтімді қоқыс (жел, дауыл құлатқан қоқыстар) пайда болған табиғи сипаттағы төтенше жағдайлар туындаған кезде, оны жинауға жеке және заңты тұлғаларды шарт негізінде тарту;
- Орман шаруашылығын жүргізу мен орман пайдалануды жүзеге асыру үшін қажетті құрылыстар мен ғимараттар салу;
- Өздері өсірген және дайындаған өнімді өткізу және алынған табыстарды пайдалану;
- Жеке және заңды тұлғаларға мемлекеттік орман қоры учаскелерінде орман пайдалануға арналған ағаш кесу және орман билеттерін беру.

Міндеттері

- Ормандардың молықтырылуын, түзетілуін, қорғалуын, санитарлық жай-күйін жақсартуды және күтіп-бапталуын, олардың өнімділігінің, қорғаныштық және өзге де пайдалы қасиеттерінің артуын, орманның көп мақсатқа ұтымды пайдаланылуын ұйымдастыруды, орман орналастыруды, ормандар мен жануарлар дүниесінің есебін жүргізуді, сондай-ақ мемлекеттік табиғи-қорық қорлары объектілерінің, мәдени және табиғи мұраның сақталуын қамтамасыз етуге;
- Орманның орта құрайтын және органы қорғайтын функцияларының сақталуын, сондай-ақ екпелерді, дәрі-дәрмектік, тағамдық және техникалық шикізатты дер кезінде қалпына келтіру жағдайларын қамтамасыз ететін экологиялық жағынан оңтайлы тәсілдермен және әдістермен жұмыс жүргізуге;
- Орман пайдаланушылар өртке қарсы күрес іс-шаралары жоспарларын әзірлеген кезде оларға жәрдем көрсетуге;
- Уәкілетті орган бекіткен қағидаларға сәйкес орманды шолып, тексеру жүргізуге, т.б.

Жекеше орман иеленуші

табысты меншіктену
оны өткізуден түскен
дайындалған өнімді және
Өздері өсірген және
нимараттар салу
құрылыстар мен
қоры уәскелерінде

бойынша жеке орман
ортандармен келісім

тиісті мемлекеттік
құжаттамаға сәйкес
Жұргізілетін міндетті, т.б.
техникалық
зандардың тіркеуді

- жоғалып және
және олардың
аарды,
ормандағы өрттерді
уәскелерінде күзеті
найдану және оларға
уәскелерінде орман
жекеше орман қоры
жөкіле орман қоры
өсірген меншіктенуші
жер иелігінен тартып
өсірген тартып
нәметте ұзақ мерзімді

- ҚР заңдарында
Өздерінің меншіктенуші
етілетін
Ойық ету,
маңдайлау және оларға
найдану және оларға
қалғанда үшін қажетті
найдану және оларға
уәскелерінде істеу,
орман қалғанды
орман қалғанды

жекеше орман қоры
орман мемлекеттік
қорының мемлекеттік
уәскелерінде орман
өсірген тартып
өсірген тартып

- ҚР заңдарында
камтамасыз етуге;
оларды күтіп-баптауды
жақсартуды және
санитарлық жай-күйін
қорғауды, ормандардың
ормандарды күзетуді,
Өздерінің меншіктенуші

- Әдістермен жүргізу;
тәсілдермен және
жағынан оңтайлы
көзделген экологиялық
да заң актілерінде

Құқықтары

Міндеттері

ОРМАН ҚОРЫН *ИЕЛЕНУ* ҚҰҚЫҒЫНЫҢ ПАЙДА БОЛУЫ ЖӘНЕ ТОҚТАТЫЛУЫ

- ***Мемлекеттік орман қоры*** учаскелеріне орман иелену тұрақты жер пайдалану құқығымен ***туындайды.***
- ***Мемлекеттік орман иелену құқығы:***
 1. Мемлекеттік орман қоры учаскелері орман иеленуінде болған заңды тұлға таратылған және олар басқа мемлекеттік орман иеленушіге берілген жағдайда;
 2. Мемлекеттік орман қорының жері ҚР Жер кодексінде белгіленген тәртіппен мемлекет мұқтажы үшін алып қойылған жағдайда;
 3. ҚР заңдарымен көзделген өзге де жағдайларда ***тоқтатылады.***

- ***Жекеше орман*** иелену құқығы жеке және мемлекеттік емес заңды тұлғалардың оларға ҚР Жер кодексіне сәйкес жеке меншігіне немесе ұзақ мерзімді жер пайдалануға берілген жерлерінде туындайды.
- ***Жекеше орман иелену құқығы*** ҚР заңдарына сәйкес ***тоқтатылады.***

ОРМАН ПАЙДАЛАНУ ҚҰҚЫҒЫНЫҢ ПАЙДА БОЛУЫ

Жекеше орман қоры учаскелерінде орман пайдалану құқығы ҚР заңдарына сәйкес жекеше орман иеленуші айқындайтын тәртіппен туындайды.

1. Мемлекеттік орман қоры учаскелерінде ұзақ мерзімді орман тендер нәтижелері туралы хаттама және сол негізге алынып жасалған шарт негізінде туындайды.
2. Мемлекеттік орман қоры учаскелерінде қысқа мерзімді орман пайдалану құқығы орман билетінің негізінде туындайды.
3. Орман пайдаланушы жеке тұлға қайтыс болған жағдайда оған тиесілі орман пайдалану құқығы ҚР азаматтық заңдарында белгіленген тәртіппен басқа адамға ауысады.
4. Орман пайдалану заңды тұлға қайта ұйымдастырылған кезде оған тиесілі орман пайдалану құқығы ҚР заңдарында белгіленген тәртіппен қайта ұйымдастырылған заңды тұлғаның құқық мирасқоры – заңды тұлғаға ауысады.
5. Орман пайдалану құқығы тек қана орман пайдалану түрі сақталғанда, құқық мирасқорының орман пайдалануды жүзеге асыру үшін қажетті қаражаты мен өндірістік қуаты және облыстық атқарушы органдар айқындайтын, тиісті біліктілігі бар мамандары болғанда ауысуы мүмкін.
6. Орман пайдалану құқығының ауысуы ұзақ мерзімді орман пайдалану шартына, ағаш кесу билетіне, орман билетіне өзгерістер енгізу арқылы ресімделеді.

МЕМЛЕКЕТТІК ОРМАН ҚОРЫ УЧАСКЕЛЕРІНДЕ ОРМАН ПАЙДАЛАНУ ТҮРЛЕРІ

Ағаш және бұта тұқымдарының отырғызу материалдары мен арнайы мақсаттағы плантациялық екпелерді өсіру үшін пайдалану

Жанама орман пайдалану

Сауықтыру, рекреациялық тарихи-мәдени, туристік және спорттағы мақсаттар үшін пайдалану

Сүрек дайындау

Шайыр, ағаш шырындарын дайындау

ғылыми-зерттеу мақсаты үшін пайдалану

Аңшылық шаруашылығының қажеті үшін пайдалану

Қосалқы сүрек ресурстарын дайындау

МЕМЛЕКЕТТІК ОРМАН ҚОРЫ УЧАСКЕЛЕРІНДЕ ОРМАН ПАЙДАЛАНУ ҚҰҚЫҒЫН ТОҚТАТУ НЕГІЗДЕРІ

Орман пайдаланушының
орман пайдалану
құқығынан ерікті түрде
бас тартуы

Орман пайдалану
мерзімінің өтуі

Орман пайдаланушы
заңды тұлғаның
таратылуы

орман пайдаланудың
белгіленген ережелерін
немесе ұзақ мерзімді
орман пайдалану
шартында, ағаш кесі
билетінде, орман
билетінде көзделген

қорында орман
пайдалануды жүзеге
асыруға кедергі
келтіретін өзгерістерге
әкеп соқтырған табиғи
және техногендік
сипаттағы төтенше

Орман пайдалану
төлемақысын енгізудің
белгіленген мерзімін
үнемі бұзуы немесе
төлемақыны белгіленген
мерзімнен кейінгі үш ай
ішінде енгізбеуі

Мемлекеттік орман қоры
жері мемлекет мұқтажы
үшін алып қойылған,
мемлекеттік орман қоры
учаскелерінде орман
пайдалануды шектеудің
неғұрлым қатал

МЕМЛЕКЕТТІК ОРМАН КАДАСТРЫ

Мемлекеттік орман кадастры қандай деректерді қамтиды?

Ол орман қорының құқықтық режимі, оны орман иеленушілер арасында бөлу, орман қорының сандық және сапалық жай-күйі, мемлекеттік орман қорын санаттары бойынша бөлу туралы мәліметтер жүйесін және орман қорының орман шаруашылығын жүргізу мен шаруашылық қызметтің нәтижелерін бағалау үшін қажетті басқа да экологиялық және экономикалық сипаттамалары туралы деректерді қамтиды.

Мемлекеттік орман кадастрын уәкілетті орган бекіткен қағидаларға сәйкес мемлекеттік орман орналастыру ұйымы жүргізеді.

Мемлекеттік орман кадастрының деректері пайдаланылады:

Орман шаруашылығын мемлекеттік басқару, оны жүргізуді ұйымдастыру, орман шаруашылығын жүргізуге және мемлекеттік орман қорын пайдалануға байланысты емес мақсттарда орман алқаптарын ағаш өспеген алқаптарға айналдыру және мемлекеттік орман қоры жерін алып қою, ормандарды пайдаланудың төлемақысы мөлшерін белгілеу, орман пайдаланушылар мен орман иеленушілердің шаруашылық қызметін бағалау кезінде.

ОРМАН ҚОРЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ЕСЕБІ

- *Орман қорының мемлекеттік есебі* ҚР заңдарында белгіленген тәртіппен орман қорының күзетілуін, қорғалуын, ормандардың молықтырылуы мен орман өсіруді, орманның пайдаланылуын, орман қорының сандық және сапалық өзгерістеріне жүйелі бақылау жасауды ұйымдастыруды және мемлекеттік органдарды, мүдделі жеке және заңды тұлғаларды орман қоры туралы ақпаратпен қамтамасыз ету үшін жүргізіледі. *Мемлекеттік орман қорының құрамындағы ерекше қорғалатын орман аумақтары* жеке бөлінеді және есепке алынады. Орман қорын мемлекеттік есепке алуды уәкілетті орган бекіткен қағидаларға сәйкес *мемлекеттік орман орналасстыру ұйымы* жүргізеді.

МЕМЛЕКЕТТІК ОРМАН МОНИТОРИНГІ ДЕГЕНІМІЗ...

- Ормандардың биологиялық әралуандығы мен экологиялық функцияларын сақтау саласында мемлекеттік басқару мақсатында орман қорының жай-күйі мен серпінін байқау бағалау және болжау.
- Ормандардың мемлекеттік мониторингін уәкілетті орган бекіткен қағидаларға сәйкес мемлекеттік орман орналастыру ұйымы жүргізеді.
- Орман қорын күзету, қорғау, пайдалану және орман өсіру.

МЕМЛЕКЕТТІК ОРМАН ҚОРЫН КҮЗЕТУ МЕН ҚОРҒАУДЫҢ НЕГІЗГІ МІНДЕТТЕРІ

- Ормандағы өрттердің алдын алу, оларды дер кезінде байқап, жою жөніндегі іс-шараларды жүргізу
- Мемлекеттік орман қоры аумағындағы барлық жұмыс істейтін әрі сонда орналасқан ұйымдардың, ормандарда өрт қауіпсіздігі ережелері мен санитарлық ережелерді сақтауын қамтамасыз ету
- Орманды заңсыз ағаш кесуден, зақымдаудан, ұрлаудан және ҚР орман заңдарын басқадай бұзушылықтан қорғау, мемлекеттік орман қоры жерлерін күзету
- Орман пайдаланушылардың сүрікті түбірімен босату, мемлекеттік орман қоры учаскелерінде ағаш кесу ережелерін және орман пайдаланудың басқа да түрлері ережелерін орындауын қамтамасыз ету
- Орман зиянкестері мен ауруларының ошақтарын дер кезінде анықтау, олардың өсіп-көбеюін болжау және оларға қарсы күресу
- Биотехникалық іс-шараларды жүргізу
- Мемлекеттік орман қоры аумағында аң аулау мен балық аулау ережелерін сақтауды қамтамасыз ету
- Мемлекеттік орман қорының күзетілуін, қорғалуын, ормандардың молықтырылуын, ұтымды пайдаланылуын және орман өсіруді қамтамасыз ететін басқа да іс-әрекеттер
- ҚР экологиялық заңнамасында белгіленген экологиялық талаптардың сақталуын қамтамасыз ету